

ДЕСЕТО ЗАСЕДАНИЕ
НА СЪВЕТА ЗА АСОЦИИРАНЕ
БЪЛГАРИЯ -ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

Брюксел, 14 декември 2004 година

ПОЗИЦИЯ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

ПОДГОТОВКА НА БЪЛГАРИЯ ЗА ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ КЪМ	
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ.....	3
ЗАСИЛЕНА ПРЕД-ПРИСЪЕДИНИТЕЛНА СТРАТЕГИЯ	4
<i>Политически критерии</i>	<i>5</i>
<i>Реформа на държавната администрация</i>	<i>5</i>
<i>Съдебната реформа</i>	<i>6</i>
<i>Прилагане на Националната стратегия за борба с корупцията и напредък в</i>	
<i>правната рамка</i>	<i>9</i>
<i>Правата на човека и защита на малцинствата.....</i>	<i>10</i>
<i>Икономически критерии</i>	<i>15</i>
<i>Макроекономическо развитие и структурна реформа</i>	<i>15</i>
ДВУСТРАННИ ОТНОШЕНИЯ ПО ЕВРОПЕЙСКОТО	
СПОРАЗУМЕНИЕ.....	17
<i>Институции на Споразумението</i>	<i>17</i>
<i>Комитет по Асоцииране (Член 109)</i>	<i>17</i>
<i>Съвместен парламентарен комитет (Член 111).....</i>	<i>17</i>
<i>Съвместен консултативен комитет (СКК) към Икономическия и социален</i>	
<i>комитет (Член 110).....</i>	<i>18</i>
<i>Съвместен консултативен комитет към Комитета на регионите (Член 110)</i>	
.....	<i>18</i>
<i>Търговски отношения.....</i>	<i>18</i>
<i>Адаптирането на Европейското споразумение за асоцииране</i>	<i>18</i>
<i>Регионално сътрудничество и споразумения за свободна търговия.....</i>	<i>18</i>
<i>Стоманодобивният сектор (Протокол 2 от ЕСП).....</i>	<i>18</i>
<i>Политика на конкуренцията</i>	<i>18</i>
ФИНАНСОВО СЪТРУДНИЧЕСТВО	18
<i>Финансова помощ (Фар, ИСПА, САПАРД) – Състояние на програмирането и</i>	
<i>разработването на проекти</i>	<i>18</i>
<i>Участие в програми на Общността</i>	<i>18</i>

Република България приветства Десетото заседание на Съвета за асоцииране България - Европейски съюз.

Това заседание е навременна възможност да се отчете напредъка, постигнат от България в навечерието на Европейския съвет през декември и в рамките на продължаващия и необратим процес на петото разширяване на Европейския съюз.

ПОДГОТОВКА НА БЪЛГАРИЯ ЗА ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ КЪМ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Подготовката за присъединяване към ЕС е важен приоритет във вътрешната и външна политика на България.

Приемането на финансовия пакет за България и Румъния от ЕС през пролетта на 2004 г. подготви основата за временното затваряне през юни 2004 г. на последните пет глави от преговорите за присъединяване с България: “Политика на конкуренцията”, “Земеделие”, “Регионална политика и координиране на структурните инструменти”, “Финансови и бюджетни разпоредби” и “Други”.

Техническото приключване на преговорите на същата основа и принципи, прилагани от ЕС в преговорите с 10 нови държави-членки подчертаха още веднъж последователността и необратимостта на петото разширяване, от което България и Румъния представляват неразделна част.

Също така, приключването на преговорите беше първата стъпка към постигането на целта – пълноправно членство в съответствие с политическата рамка, поставена от Европейския съвет през декември 2003 г. – финализиране на преговорите за присъединяване с България и Румъния през 2004 г., подписване на Договора за присъединяване възможно най-рано през 2005 г. и членство на двете страни от 1 януари, 2007 г.

Въз основа на решенията на Конференцията за присъединяване, Европейският съвет през юни отбеляза с голямо задоволство успешното изпълнение на графика за приключване на преговорите за присъединяването с България през 2004 г., като напомни общата цел да приветства България и Румъния като членове на ЕС през януари 2007 г.

С оглед на пълно и навременно изпълнение на договорените задължения, през юли 2004 г. българското правителство постави конкретни предложения за законодателната програма на парламента до юни 2005 г., като следва препоръките на Редовния доклад на Европейската комисия от 2003 г., Пътната карта на ЕС за България, Партньорство за присъединяване, както и доклада от юни 2004 г. на мисията на ЕС в областта правосъдие и вътрешни работи.

Българската страна по Споразумението приветства последния Редовен доклад от 2004 г. на Комисията, който оцени положително възможността на България да изпълни всички задължения за членство до 1 януари, 2007 г.

Редовният доклад от 2004 г. заключи, че България продължава да изпълнява политическите критерии от Копенхаген и консолидира и задълбочи стабилността на институциите си, гарантиращи демокрация, правова държава, свобода на информацията, защита на човешките права и малцинствата.

С оглед положителните резултати от продължаващия процес на реформа, Комисията потвърди, че България е функционираща пазарна икономика, която следва да може да се справи с конкурентния натиск и пазарните сили в рамките на ЕС. Във връзка с въпроса за морската безопасност, следва да се отбележи, че българската страна е изготвила актуализиран вариант на Плана за действие за подобряване на показателите за безопасност на Българския флот за периода септември 2004-юни 2005 г., който е в процес на изпълнение.

По отношение на достиженията на правото на ЕС (*acquis*), Комисията преценява, че България продължава да отбелязва добър напредък и е на път да приключи необходимото законодателно транспониране преди определената дата за присъединяване, ако се поддържа настоящото темпо на напредък.

Българските власти отбелязват с голямо задоволство задължението на Европейската комисия да полага всякакви усилия, за да отговори на целта на Европейския съвет за довеждане на преговорите с България и Румъния до успешно приключване през 2004 г., с оглед подписването на Договора за присъединяване, възможно най-рано през 2005 г.

В светлината на Редовния доклад на Комисията, българското правителство очаква че следващия Европейски съвет през декември 2004 г. ще потвърди приключването на преговорите за присъединяване с България и Румъния и ще определи дата подписването на Договора за присъединяване в началото на пролетта на 2005 г., с оглед постигане на общата цел за членство на двете страни от 1 януари 2007 г.

ЗАСИЛЕНА ПРЕД-ПРИСЪЕДИНИТЕЛНА СТРАТЕГИЯ

Националната стратегия за ускоряване на преговорите на България за присъединяване към Европейския съюз, приета през февруари 2002 г., ясно очерта приоритетните мерки, които следва да бъдат взети за ускоряване сближаването на законодателството, за засилване на административния капацитет и осигуряване на ефективен мониторинг на процеса. План за действие, като част от Националната стратегия се актуализира всяка година. От последното заседание на Съвета за асоцииране, правителството на България обърна специално внимание на засилване на механизма за координация и мониторинг на европейската интеграция, който следи за стриктното изпълнение на мерките, заложи в Плана за действие.

Политически критерии

Реформа на държавната администрация

След временното приключване на преговорите за присъединяване, българското правителство отдава особено значение на въвеждането на ефикасни и прозрачни административни структури и институции, както и създаване на мотивирана и надеждна държавна служба, като основна предпоставка за успешно изпълнение на предприетите ангажименти. В това отношение, приоритетните цели на осъвременената Стратегия за модернизиране на държавната администрация и Планът за действие за нейното изпълнение се фокусират върху засилване на административния капацитет и институционално изграждане, така че да се осигури безвъзвратно надеждното и ефективно въвеждане и прилагане на достиженията на правото на ЕС (*acquis*).

Законът за изменение на Закона за държавния служител, който влезе в сила през януари 2004 г. значително подобри правната рамка на държавната служба чрез разширяване на неговия обхват (увеличаване на броя на държавните служители, включително тези в администрацията на Министерски съвет); въвеждане на задължителна конкурсна процедура за постъпване в администрацията; професионално израстване въз основа на заслугите; заплащане, съгласно изпълнението; предвиждане на механизми, свързани с правилата и принципите на Кодекс за поведение на държавния служител; регламентиране на механизми за избягване на конфликта на интереси.

При изпълнение на изменения закон, редица вторични законодателни актове бяха приети през 2004 г., включително Наредбата за провеждане на конкурси за държавните служители и Единен класификатор на длъжностите в администрацията, който опростява и определя изисквания за различни категории и нива в администрацията. След предишното въвеждане на системата за оценка на изпълнението, всички държавни служители преминаха през първата пълна официална оценка на изпълнението в края на декември 2003 г.

Освен Закона за държавния служител, други законодателни актове, които предвиждат откритост и прозрачност на държавната служба са: Законът за администрацията, Законът за достъп до обществената информация, Законът за административните услуги на физическите и юридическите лица и Концепцията за подобряване предоставянето на административни услуги в контекста на принципа "обслужване на едно гише". Проектът- законът за изменение и допълнение на Закона за администрацията, който беше одобрен от Министерския съвет и внесен в Народното събрание цели да въведе яснота по отношение на ролята на кабинетите на министрите.

Измененията на Закона за държавния служител са насочени към друг приоритет от реформата за публичната администрация, чрез осигуряване разпределение на до 0,8% от общ фонд "работна заплата" за публичната администрация за обучение. Институтът за публична администрация и европейска интеграция е основният орган за обучение, който организира задължително обучение за новопостъпили държавни служители, както и специализирано обучение по въпроси от Европейската интеграция.

Допълнителен напредък е постигнат с изпълнението на Стратегията за електронно правителство чрез приемане през март 2004 г. на План за действие за периода 2003-2005 г., с цел да се насърчи разработването на нови електронни услуги за гражданите и бизнеса.

Инструментите, съгласно Европейското споразумение продължават да се използват, за да концентрират постигането на положителната тенденция в реформата на публичната администрация.

Съдебната реформа

България продължава да обръща специално внимание на изграждането на независима, ефективна и професионална съдебна система, гарантираща правова държава. През последната година, редица съществени законодателни актове бяха изменени и приети в съответствие с осъвременената Стратегия за реформа в българската съдебна система (приета с Решение на МС № 260, от 21 април 2003 г.) и План за действие за нейното изпълнение.

Редица нови изменения на Закона за съдебната система влязоха в сила през април 2004 г. Измененията отчитат промените в Конституцията, въведени през септември 2003 г, относно определения мандат за ръководни длъжности в съдебната система, имунитета и несменяемостта на магистратите. Измененията също осигуряват по-ясни правила по отношение на назначенията и повишенията на магистратите и предвиждат създаване на две нови комисии към Висшия съдебен съвет, Комисията за атестиране и Комисията по предложенията, които имат правомощия за назначенията и уволненията на ръководители в администрацията на съдебната система. Процедурата по въвеждане на дисциплинарна отговорност на магистратите също беше променена чрез въвеждане на диференцирани процедури за налагане на санкции на магистрати и административни ръководители, както и различни процедури за налагане на по-леки и по-тежки наказания.

Други съществени промени в Закона за съдебната система са свързани с ограничаване на длъжностите на магистратите и административните ръководители в съдебната система, определяне статуса на административните ръководители и осигуряване на прозрачност и бързина на работа на Висшия съдебен съвет.

Другите съществени законодателни актове, приети през последната година, свързани със съдебната система включват изменения на Наказателния кодекс, през

март 2004 г. (за квалифициране на престъпленията), Законът за поземления и частния регистър, както и Законът за измененията в Конституционния съд (въвеждане на защитни мерки срещу несъответствията със закона).

Съществува положително развитие по отношение на подобряване на сътрудничеството между Министерство на правосъдието и Висшия съдебен съвет, както и разработването на ново законодателство, свързано с гражданските и наказателните процедури. Във връзка с това, на 30 септември 2004 г. Народното събрание на Република България прие Закон за изменение на Наказателно-процесуалния кодекс (НПК). Новият закон е в съответствие с поетите ангажименти по Глава 24 “Сътрудничество в областта на правосъдието и вътрешните работи” и по-специално в областта на до-съдебната фаза на наказателния процес.

Измененията засягат главно три области: До-съдебните производства, Международната правна помощ по наказателни въпроси и въвеждане на новоприето наказание без изпращане в затвор (пробация). Съществените изменения, свързани с международното правно сътрудничество и международната правна помощ, въведени с измененията на НПК, са свързани с признаването на решения на съдилища в чужбина, трансфер на наказателни производства и трансфер на осъдени лица.

Гореспоменатите изменения позволяват въвеждането на актовете на Съвета на Европа, приети като част от достиженията на правото на ЕС и ратифицирани от България през 2004 г.: Допълнителният протокол към Конвенцията за трансфер на осъдени лица (1997 г.), Европейската конвенция за трансфер на наказателни производства (1972 г.), Европейската конвенция за валидност на наказателни съдебни решения от чуждестранни съдилища (1970 г.), Вторият допълнителен протокол към Европейската конвенция за взаимопомощ по наказателни въпроси (2001 г.).

Във връзка с ангажиментите, поети в процеса на преговорите по присъединяването към Глава 24 “Правосъдие и вътрешни работи”, беше разработен Закон за екстрадицията, за да се изпълнят изискванията на рамковото решение по Европейската заповед за арест.

Най-съществените изменения в НПК се свързани с до-съдебната фаза в наказателното производство. За да се повиши ефективността на до-съдебното производство, приетите правни текстове предвиждат ограничаване на възможността за трансформиране на полицейското разследване (дознанието) в предварителни процедури (следствието – разследване, извършвано от следовател-магистрат), като по този начин се съкращава процедурата и се избягва дублиране на дейности от различни разследващи органи. Също така, ролята на прокурора в до-съдебната фаза беше засилена. Що се отнася до ясното разграничаване по отношение на разследващите компетенции, престъпленията, разследвани от следователите магистрати (следователи) са ограничени и се прехвърлят към компетенциите на полицейските следователи (дознатели). По този начин

разследващите действия са по-близо до разкриване на престъпленията. Сроковете са уеднаквени за разследвания в до-съдебната фаза. Въпреки това, някои видове престъпления, по-специално престъпни нарушения на доверието, престъпления срещу финансовата и данъчната система и тежки престъпления срещу транспорта и комуникациите остават засега в компетенциите на разследващите магистрати (следователите). Това е свързано с необходимостта да се гарантира гладък преход, и по точно, със сложността на престъпленията, както и с факта, че полицейските следователи (дознатели) все още преминават през обучение. Причината да останат магистратите (следователите) да разследват престъпното нарушение на доверието е връзката на това престъпление с корупцията.

Горе-цитираната група престъпления обаче е сравнително малка. Всъщност, полицейската статистика за всички престъпления, регистрирани през 2003 г. (общ брой престъпления – 143921) показва, че в съответствие с последните изменения на НПК, разследващите магистрати (следователите) ще отговарят за близо 11,3% от всички дела (16400 дела). Престъпленията по непредпазливост – 8,8% - представляват по-голямата част от делата, които са към разследващите магистрати (следователите). Тези престъпления са свързани предимно с пътно-транспортните произшествия и техният брой за 2003 г. беше 12706. Другите 2,5% от делата, предмет на разследване от следователите включват преднамерени престъпления.

По отношение на до-съдебната фаза на наказателния процес, на 22 март 2004 г. главният прокурор, министърът на вътрешните работи и директорът на Националната следствена служба съвместно издадоха Инstrukция №1 за дейностите и взаимодействието между властите на предварителното разследване, която влезе в сила през април 2004 г.

На 9 септември 2004 г. българското правителство одобри проект на Национална концепция относно Наказателния съдебен процес. Концепцията е предмет на широка политическа и експертна дискусия преди окончателно да бъде приета през октомври 2004 г. Тя ще послужи като основа на новия НПК и свързаното с него законодателство. Приемането на новия НПК се предвижда за първата половина на 2005 г., въпреки нашия ангажимент по Глава 24 той да бъде приет до края на 2005 г.

Също така, съществува стабилна тенденция към повишаване бюджета на съдебната система, който нарасна с 44% в Закона за бюджета - 2004 г. в сравнение с предходната година.

Задължително 6-месечно обучение за новоназначените магистрати беше въведено и провеждано от Националния институт за правосъдие, основан през декември 2003 г. под финансовото и организационно ръководство на Висшия съдебен съвет (ВСС).

***Прилагане на Националната стратегия за борба с корупцията и
напредък в правната рамка***

Борбата срещу корупцията стои напред в политическата програма на правителството. След публикуването през 2003 г. на доклад относно изпълнението на Националната стратегия срещу корупцията (2001г.), правителството прие през декември 2003 г. осъвременен План за действие за периода 2003-2005 г. Той подчертава дейностите, свързани с борба с корупцията и разработване на контрол и включва специфични секторни стратегии в здравеопазването и образованието. С Решение №126/11.06.2004г. Министерски съвет прие нов Етичен кодекс за държавния служител. Съгласно Закона за държавната служба, Кодексът е задължителен за всички лица, заети в администрацията и нарушаването му може да доведе до дисциплинарни санкции.

През февруари 2004 г. Висшият съдебен съвет прие Стратегия за борба с корупцията в съдебната система, която се концентрира главно върху засилване на административния капацитет за контрол срещу измамите. Това беше последвано от приемане на Професионален етичен кодекс за съдии, в съответствие с Европейската харта за статута на съдиите и Кодекс на поведение за държавната служба. Кодексът за бизнес сектора понастоящем е в подготовка.

Институционалното изграждане в борбата срещу корупцията допълнително се засили. Междуведомствената комисия, с председател министъра на правосъдието отговаря за координирането и контролирането на изпълнението на Националната стратегия и Плана за действие от февруари 2003 г. Специални дирекции за разследване бяха създадени от Върховната касационна прокуратура. Комисия за борба с корупцията бе създадена през м. ноември 2003 г. към ВСС. Нейната задача е да определи политиката за борба с корупцията в съдебната власт, както и да разглежда индивидуални жалби.

Меморандумите за разбирателство, които бяха подписани между ВСС, Главна прокуратура и Министерство на правосъдието за обмен на информация относно корупцията придадоха висок приоритет на разследването на случаи, свързани с корупция. Специални звена в рамките на министерствата и полицията и граничната полиция отговарят за борба с корупцията.

Дейностите по обучението, изследванията и развитието в областта на корупцията са приведени в съответствие с изискванията и критериите на ЕС. Академията към Министерството на вътрешните работи осъвремени своята учебна програма за първоначално обучение и квалификация с въвеждането на специални модули по въпроси, свързани с корупцията, въведени в съответните предмети.

Анти-корупционните мерки на правителството са ориентирани, също така към привличане на гражданското общество в борбата срещу корупцията, чрез откриване на обществени приемни, горещи телефонни линии, пощенски кутии и

други пособия, позволяващи на обществените организации и на гражданите да съобщават за случаи на корупция, като тяхната анонимност е гарантирана.

Българското законодателство е до голяма степен приведено в съответствие с основните международни инструменти за борба срещу корупцията, в това число Конвенция за защита на интересите на Европейските общности и нейните Протоколи. Гражданската конвенция на Съвета на Европа за корупцията влезе в сила през ноември 2003 г. България ратифицира също така Допълнителния протокол към Наказателната конвенция на Съвета на Европа за корупцията и подписа Конвенция на ООН срещу корупцията през декември 2003 г.

В периода 10-14 май 2004 г в Страсбург се състоя пленарно заседание на Групата страни срещу корупцията (GRECO), където бе приет Първия доклад за оценка на България от групата държави. Докладът съдържа една изключително висока оценка на дейностите, предприети от България при изпълнение на препоръките, отправени чрез първата обща оценка, която поставя България между страните, които са предприели най-адекватните и ефективни мерки като резултат от мониторинга на GRECO.

Българското правителство е твърдо решено да продължи да полага усилия и да води последователна политика на нулев толеранс към корупцията.

Годишният доклад за дейността на Комисията за координиране на работата за борба срещу корупцията за 2004 г. обхваща дейностите на Комисията за периода от януари – до септември 2004 г., както и дейностите на министерствата относно специфичните задачи, поверени им чрез Плана за действие срещу корупцията.

Комисията за координация на работата по борбата срещу корупцията разработва План за действие за борба срещу корупцията на високите нива, в сътрудничество с не-правителствените организации, активни в областта на дейностите срещу корупцията.

От 13 до 25 септември 2004 г. бяха проведени курсове по обучение срещу корупцията за областните управители, председатели на държавни агенции и изпълнителни агенции и директори на финансови отделения в министерствата. Общо 120 висши държавни служители от горепосочените категории преминаха пред тези курсове на обучение.

Правата на човека и защита на малцинствата

България отдава висок приоритет на зачитането на правата на човека и защитата на малцинствата. През последната година беше постигнат значителен напредък в областта на борбата срещу дискриминацията, трафика с хора, правата на детето, ситуацията с хората в неравностойно положение, както и интеграцията на ромското население в българското общество. Инкорпорирането на главните конвенции за правата на човека, включително Европейската конвенция за правата

на човека и основните свободи в националното право е ярък пример за принадлежността на България към международните стандарти в тази област.

Приемането на всеобхватно анти-дискриминационно законодателство, което влезе в сила през януари 2004 г., постигна до голяма степен съответствие с достиженията на правото на ЕС (*acquis*) в анти-корупционната област. Стъпка напред в това отношение беше изменението на Наказателния кодекс (НК) през м. март 2004 г., което предвижда премахване на всички дискриминационни разпоредби за сексуалната ориентация.

Законът за омбудсмана като независим орган, който да наблюдава спазването на правата на гражданите, влезе в сила на 1.1. 2004 г. Омбудсманът, при оплаквания от граждани, независимо от тяхното гражданство, пол, политическа принадлежност или религиозни убеждения действа като посредник между административните органи и засегнатите лица.

По отношение на гражданските и политически права, законодателната рамка в областта на трафика на хора беше доразвита. Законът за борба с незаконния трафик на хора от м. май 2003 г. беше допълнен с приемането през м. март 2004 г. на Наредба, установяваща правила за структурата и дейностите на Националната комисия за предотвратяване на трафик на хора, както и правила за временни убежища и центрове за защита и помощ на жертвите на трафика с хора.

По отношение на правната помощ, очаква се приемането на Закона за адвокатурата през юни 2004 г. да допринесе общо подобряване на достъпа до правосъдие за всички граждани.

Българските власти продължиха да полагат усилия за пълното въвеждане на Закона за убежището и бежанците от 2002 г., който беше изменен през 2004 г., с оглед на допълнително съответствие с международните стандарти за бежанците.

Във връзка със свободата на словото, съгласно чл. 146, 147 и 148 от българския Наказателен кодекс, наказателната отговорност по отношение на обидата и клеветата обхваща всички граждани, а не само журналистите, като наказанието е глоба до 15 000 лева и обществено порицание. Тези престъпления са от частен характер т.е. само пострадалият може да възбуди наказателното преследване и отново само той е задължен да докаже обвинението, което е повдигнал.

По данни от българския Национален статистически институт за клеветата (чл. 147 и чл. 148, ал. 2) са осъдени с влязла в сила присъда по дела от частен характер:

- През 2002 г. – общо 10 лица или 10 % от всички 100 осъдени
- През 2003 г. - общо 15 лица или 16 % от всички 109 осъдени
- През първото полугодие на 2004 г. - общо 4 лица или 2 % от всички 48 осъдени

По отношение на икономическите, социалните и културните права, напредък по транспонирането на *acquis* за равните възможности беше постигнат чрез измененията на Кодекса на труда през юни 2004 г., който транспонира изискванията на ЕС относно отпуска за родители и бременни работнички и премахва забраната за нощен труд и извън работно време за някои категории жени. Консултативна комисия за равни възможности за жените и мъжете, която отговаря за разработване, координиране и въвеждане на съответна държавна политика беше създадена в рамките на Министерството на труда и социалната политика в началото на 2004 г. Също така, бяха премахнати ограниченията за назначаване на жени на редовна военна служба.

В областта на правата на детето, разнообразни стратегии, планове за действие и въвеждащо законодателство беше прието през последната година с оглед на успешното въвеждане на съществуващия Закон за закрила на детето. Националната стратегия за детето за периода от 2004 – 2006 г. и националната програма за защита на детето от 2004 г. цели да осигури условия, свързани със зачитане на правата на детето. Известен напредък беше постигнат при въвеждането на план 2003-2005 за намаляване на броя на децата, настанени в институции, чрез разработване на методи за предотвратяване на изоставяне на деца и чрез подобряване на условията на съответните органи на местно ниво.

Новата процедура, въведена с Наредба №3 от 3 септември 2003 г., приета в съответствие с последните изменения на Семейния кодекс предвижда Министерство на правосъдието да отговаря за молбите на чужди граждани за осиновяване на лица с българско гражданство. Регистрацията на документите е задължителна преди разглеждането на молбите от Съвета за международни осиновявания.

Общо 716 молби от чужди граждани, желаещи да осиновят деца – граждани на България бяха приети в Министерство на правосъдието до 15 октомври 2004 г. Цитираният брой показва значително намаляване на изпратените молби, в сравнение с 15 юли 2003 г. Това се дължи главно на въвеждането в средата на 2003 г. на нова процедура за международни осиновявания, която предвижда оттегляне на прекия контакт между осиновяващите родители и специализираните институции за деца и въвежда нов ред за изпращане на молби за осиновяване до Министерството на правосъдието – само от централния орган, или от организация, акредитирана в България.

Изпращането на молбата не е единствената предпоставка за записване на бъдещите осиновяващи родители в регистъра за осиновяващи родители, желаещи да осиновят дете при условията на пълно осиновяване, който се поддържа в Министерството на правосъдието. Следователно, не всяко лице което е изпратило молба за осиновяване е включено в регистъра. Само осиновяващи родители, регистрирани в този регистър биха могли да осиновят дете – гражданин на България. Броят на регистрациите до 15 октомври 2004 г. нарасна на 927.

До 15 октомври 2004 г., общо 227 деца бяха вписани в регистъра с деца, които може да бъдат осиновени от чужди граждани при условията на пълно осиновяване. В съответствие с измененията на Семейния кодекс, това са основно деца с необходимо съгласие за пълно осиновяване, дадено от биологическите родители, или с неизвестни родители и с три отказа за осиновяване от български семейства. В същото време, за периода от 30 май до 15 октомври, Регионалните съвети за осиновяване изпратиха до Министерството на правосъдието информация за 500 деца, за които българските власти неуспешно са предприели действия за защита съгласно Закона за защита на детето, включително настаняване на деца при техните родители, или в приемни семейства, както и опити за национално осиновяване. Това са деца, чиито имена потенциално може да се включат в горесъщия регистър. Въпреки това, обаче, техният правен статут и изпратената до Министерството на правосъдието информация в момента се разглеждат.

Следва да се обърне внимание на факта, че регистърът, поддържан в Министерство на правосъдието е само за деца, които може да бъдат осиновени при условия на пълно осиновяване. Това задължение беше въведено от измененията в Семейния кодекс. Като се има предвид, че Министерство на правосъдието е единственият централизиран орган по отношение на чуждестранните осиновявания за цялата страна, както и факта, че децата – граждани на България не могат да бъдат осиновени от чуждестранни граждани, ако министърът на правосъдието не е дал съгласието си, може да се твърди, че регистърът за осиновяване на деца, които може да бъдат осиновени при условията на пълно осиновяване (в Министерство на правосъдието) има национален характер по отношение на условията и въпросите на чуждестранните осиновявания.

Броят на досиетата, за които министърът на правосъдието е дал изрично съгласие и които официално са изпратени от министъра на правосъдието до съда до 15 октомври 2004 г., беше 214. Съществува тенденция за намаляване броя на изрично съгласие, която доказва намаляването на броя на чуждестранните осиновявания.

Продължават усилията за подобряване на ситуацията на хората в неравностойно положение в съответствие с широкото политическо съзнание относно необходимата промяна от медицински модел - към модел на социалните грижи. Някои от приоритетите на Плана за равни възможности за хората в неравностойно положение, 2003-2005 г., приет от Министерски съвет през м. октомври 2003 г. включва разработване на пилотни проекти за установяване на защитени жилища и закриване на институциите за социални услуги, които не са в съответствие със стандартите и критериите за осигуряване на социални услуги. Редовен национален мониторинг на ситуацията на хората с психически увреждания, настанени в специализирани институции за социални услуги се провежда от м. март 2004 г. от инспектората на Агенцията за социално подпомагане, заедно с представители на Министерството на здравеопазването.

Нов Закон за интеграция на хората с увреждания беше приет през м. септември 2004 г., с оглед постигане на промяна в социалните нагласи на обществото към хората с увреждания и изпълнение на специфични задължения от страна на институциите: оценка на степента на увреждане; институционално засилване, и др. В съответствие с изискванията на Европейската конвенция за правата на човека и основните свободи, по отношение на задържане на психично болни лица, нов Закон за здравето, включващ отделна глава за психично здраве, беше приет от Парламента през м. август 2004 г. Също така, Стратегия за психично здраве за периода 2004 – 2012 г. , както и План за действие за неговото приложение бяха приети през м. юли 2004 г.

Що се отнася до социалния диалог, допълнителен напредък беше постигнат при определяне на организациите на работниците и на работодателите въз основа на критерии, предвидени в Кодекса на труда. През м. ноември 2003 г. Икономическия и социален съвет беше създаден като независим консултативен орган по икономическите и социални въпроси, като включва както социалните партньори, така и гражданското общество.

По отношение на защита на малцинствата, започна разработването на дългосрочен План за действие в съответствие с инициативата: “Десетилетие на ромското включване” , обхващащ период от 2005-2015 г. Съществуващият План за действие. за изпълнение на Рамковата програма за интегриране на ромите в българското общество за 2003-2004 г, предвижда по-специфични дейности, график и бюджет за неговото изпълнение. Стратегия, концентрирана върху образованието на учениците от малцинствата беше приета през м. юни 2004 г. Измененията на Закона за народната просвета от м. септември 2002 г, предвиждащи задължителна безплатна предучилищна подготовка, влязоха в сила, с начало учебната година 2003/2004. Помощни учители бяха включени като медиатори между децата от малцинствата и техните учители в интегрирани пред-училищни класове в детските градини, подготвителните и първите класове на началните училища.

Правителството предприе мерки, насочени към ситуацията на ромското малцинство, по-специално по отношение на безработицата, подобряване на условията на живот и достъп до здравни услуги. Във връзка с това, редица национални програми за заетостта, като “От социални грижи към осигуряване на заетост”, “Възможност за работа чрез подкрепа на бизнеса” и “Красива България”, които между другото, целят дългосрочно предоставяне на работа за ромите, продължават да действат. Понастоящем се прилагат проекти за изграждане на жилища и свързаната с това държавна инфраструктура в области с население от малцинства в неравностойно положение. По отношение на подобряването на здравния статус на ромите, се разработва Национална здравна стратегия за ромското население. С оглед повишаване на информираността на ромите по здравните въпроси, се организираха редица образователни семинари в градове с концентрирано ромско население (София, Пловдив, Пазарджик, Стара Загора, Монтана, Сливен, Видин).

Икономически критерии

Редовният доклад от 2004 г. потвърди, че България е функционираща пазарна икономика и заключи, че би следвало да може да се справи с конкурентния натиск и пазарните сили в рамките на ЕС.

Тази положителна оценка представлява дължимото признаване на приноса на българските власти към икономическите изисквания на присъединяването към ЕС, което допринесе за общо реструктуриране и стабилизиране на икономиката по пътя на постоянен растеж.

Макроикономическо развитие и структурна реформа

Въпреки глобалния икономически спад, според предварителни изчисления, БВП нарасна с 4,3% през 2003 г., в сравнение с 2002 г. което запази тенденцията на стабилен икономически растеж от 1997 г. Реалният ръст на БВП през първото тримесечие на 2004 г. беше 5,6%, в сравнение със съответния период от 2003 г. Като резултат от шест-годишната макроикономическа стабилизация и по-висок от средния икономически ръст на ЕС, БВП на глава от населението през 2003 г. достигна около 27,5% от средния за ЕС.

Дефицитът по текущите сметки съответства на 3,7% от предвидения БВП за първите 7 месеца на 2004 г., в сравнение с 5,1% за същия период от 2003 г.

Нетният поток от чуждестранни преки инвестиции (ЧПИ) през първите 7 месеца от 2004 г. беше почти 7% от БВП, като по този начин надвиши дефицита на текущите сметки, тъй като имаше важни приходи от приватизацията. ЧПИ в България достигна до 1253,9 милиона евро и покриха около 84% от дефицита на текущите сметки през 2003 г., в сравнение с 98010 милиона евро (106% покритие на дефицита на текущите сметки) за 2002 г. По-голямата част от потока от ЧПИ произхожда от държавите членки на ЕС, по-специално Гърция, Италия и Австрия.

Общият външен държавен дълг спадна под 60% от БВП още в края на 2002 г. Нивото на безработицата спадна от 19,2% от работната сила през 2001 г., на 13,6% през 2003 г. Нивото на безработица намаля с още 1,7 процентни пункта до 12% през второто тримесечие на 2004 г., в сравнение със същия период на 2003 г. Спадът беше предимно вследствие на създаване на работни места в частния сектор и програми за пазара на труда, по-специално ориентирани към дългосрочно безработните, които са две трети от безработните в България. Националният план за заетостта за 2004 г., приет от Министерски съвет през м. февруари тази година предвижда въвеждане на политика за активния пазар на труда, в съответствие с Европейската стратегия за заетостта и се очаква да спомогне за бъдещото намаляване на нивото на безработица.

Средната инфлация на потребителските цени беше 2,3% през 2003 г., и 6,6% през първите 9 месеца на 2004 г., в сравнение със същия период от 2003 г. Увеличението на акцизните данъчни ставки през м. януари 2004 г. и на цените на енергията през юли 2004 г. запази инфлацията на по-висока степен отколкото през 2003 г.

Фискалната политика на българското правителство през 2003 г. осигури постоянна фискална стабилност чрез поддържане на строг контрол над безлихвените разходи и продължи процеса на консолидиране на бюджета. Фискалният дефицит беше запазен по-нисък от предвиденото ниво от 0,5% от БВП за 2003 г. и в края на годината беше балансиран.

Правителството въведе няколко данъчни реформи в опит постепенно да премине от пряко към непряко данъчно облагане. Нивата на корпоративния и личния данък печалби бяха намалени с няколко процентни пункта и сега са сравнително ниски по международните стандарти. С цел стандартизиране на събирането на данъци, социални осигуровки и мита, се предвижда Националната агенция по приходите да заработи през 2006 г. С оглед бързото остаряване и намаляване на броя на населението в България, се въвеждат реформи, свързани с пенсионната система и системата на здравеопазването.

Валутният борд функционира гладко. Всички програми с МВФ завършиха успешно и ново 25 месечно *стенд-бай* споразумение беше договорено през м. август 2004 г, което включва заеми от МВФ само ако е необходимо.

Частната собственост преобладава в икономиката. Делът на заетостта в частния сектор се повиши от 46% през 1999 г. - на 68,3% през втората половина на 2004 г. Делът от частния сектор в ДДС нарасна до 73,3% през 2003 г. и до 74,7% през първата половина на 2004 г.

Пазарът със земя стана по-интензивен.

Има напредък и в приватизацията. Финансовият сектор в момента е предимно в частни ръце и до голяма степен чуждестранно притежаван. Голям брой държавни предприятия са продадени или ликвидирани, но няколко големи фирми все още остава да бъдат приватизирани. С цел да се усъвършенстват приватизационните процедури, правителството наскоро предложи нови изменения на Закона за приватизация, което ще даде на водещите министерства повече отговорности при дефиниране на приватизационните стратегии за индивидуални компании.

Усилията за премахване на бариерите пред влизането и излизането от пазара намериха израз в приемането на няколко законодателни акта, включително новия Закон за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност, новия Закон за насърчаване на инвестициите, измененията на Търговския кодекс, както и новия Закон за банковата

несъстоятелност. Съгласно данните, предоставени от БУЛСТАТ, до 31 декември 2003 г. броят на новосъздадените компании през 2003 г. е нараснал с 5609, в сравнение с 2002, докато броят на закритите фирми е намалял с 54 за същия период.

Закон за насърчаване на предприемачеството и малките и средните предприятия (МСП), беше приет през 2004 г. с оглед подобряване на координацията на политиките по отношение на МСП и на осигуряване на пакет от публични услуги възможно най-близо до предприемача.

Банковият сектор, който до голяма степен е частен и с чуждестранно участие, значително повиши своята роля във финансовото посредничество. Броят на банките беше 35 в края на 2003 г., като най-големите 4 банки, разполагат с около половината от общите банкови активи. След голямата приватизация през 2000 г. - (Булбанк), 2002 г. - (Биохим) и 2003 г. - (ДСК), почти 98% от търговските общи банкови активи са в частни ръце и повече от 75% са чуждестранна собственост. Банкови кредити за не-финансови частни корпорации и домакинствата нараснаха значително до 26% от БВП в края на 2003 г., докато депозитите достигнаха 40% от БВП през 2003 г. Нивото на неизпълнени заеми слезе до 3,8% през 2003 г.

Затегна се надзора над финансовия сектор. Комисията за финансов надзор беше създадена чрез обединяване на три различни комисии за надзор от не-банковия сектор (ценни книжа, застраховане, допълнително социално застраховане) в началото на 2003 г. Надзорът над банковия сектор остава в компетенциите на централната банка, която напоследък засили регулациите за подобър мониторинг върху възможните рискове, които съпътстват високият кредитен раст.

ДВУСТРАННИ ОТНОШЕНИЯ ПО ЕВРОПЕЙСКОТО СПОРАЗУМЕНИЕ

Институции на Споразумението

Комитет по Асоцииране (Член 109)

Българските власти придават голямо значение на десетото заседание на Комитета по асоцииране, проведено през м. юни 2004 г., веднага след техническото приключване на преговорите за членство в ЕС. На срещата двете страни направиха преглед на всички аспекти от двустранните отношения между България и ЕС, като заключиха, че Европейското споразумение се изпълнява гладко и никакви съществени търговски проблеми не са отбелязани.

Съвместен парламентарен комитет (Член 111)

Съвместният парламентарен комитет ЕС-България, състоящ се от представители от България и Европейските парламенти, проведе своята 18 среща през м. март 2004 г. Съвместният парламентарен комитет изтъкна няколко

проблема относно подготовката на България за присъединяване към ЕС, включително състоянието на преговорите за присъединяване, финансовите перспективи за периода 2007-2013 г., както и системата за защита на детето и институционалните грижи за деца и възрастни хора с увреждания.

Съвместният парламентарен комитет приветства напредъка, постигнат при изпълнение на Стратегията за модернизиране на публичната администрация, както и положителните стъпки, предприети от България при приемането на необходимото анти-корупционно законодателство и подобряване на правната рамка за защита на детето. Представителите на Европейския парламент също потвърдиха своята силна подкрепа за присъединяването на България към ЕС през м. януари 2007 г. въз основа на заслугите на страната.

Съвместен консултативен комитет (СКК) към Икономическия и социален комитет (Член 110)

Съвместният консултативен комитет ЕС-България се състои от различни граждански обществени организации, представени съответно в Икономическия и социален съвет на България и Икономическия и социален комитет, продължи своите съвместни дейности.

На неговата 10 –та среща през м. май 2004 г., СКК приветства създаването на Икономическия и социален съвет на България (ИССБ) и изрази своята убеденост, че той ще действа като важен мост между гражданското общество и българските власти в рамката на процеса на присъединяване към ЕС. СКК също така отдели специално внимание на необходимостта от по-голямо включване на гражданското общество в България при планирането, изпълнението и оценката на финансовата помощ от ЕС.

Съвместен консултативен комитет към Комитета на регионите (Член 110)

След последната среща на Съвета по асоцииране през м. декември 2003 г., Съвместният консултативен комитет към Комитета на регионите се срещна два пъти – през м. април и м. септември 2004 г.

Комитетът, който включва 8 представители от Комитета на регионите и 8 представители от Българския комитет за връзки и сътрудничество с Комитета на регионите беше създаден през м. ноември 2002 г. със задачата да подпомага Съвета по асоцииране за насърчаване на диалога и сътрудничеството между регионалните и местните власти в Европейската общност и Република България.

Търговски отношения

Прилагането на търговските клаузи на Европейското споразумение за асоцииране и икономическото развитие на страната доведоха до увеличаване на търговската интеграция между България и ЕС.

Търговията с ЕС достигна до 8526,8 милиона евро през 2003 г., 12,1% увеличение, в сравнение с предходната година. Търговията с ЕС за съответния период представлява 52,4% от общата търговия на България.

Българският износ в ЕС възлиза на 3768,8 милиона през 2003 г., увеличен с 11,7% от 2002 г. Износът към ЕС съответства на 56,5% от общия български износ за 2003 г.

Вносът от ЕС се увеличи с 12,5% през годините и достигна до 4757 милиона евро през 2003 г., което се отчита на 49,5% от общия български внос.

Отрицателният търговски баланс за България е увеличен с 15,8% - до 987,2 милиона през 2003 г. от 2002 г.

С дял от 12,8% от общата двустранна търговия, Германия е водещ търговски партньор между държавите-членки, следвана от Италия (11,8%), Гърция (8,2%) и Франция (5,4%). По отношение на износа, Италия (14%), Германия (10,8%), Гърция (10,4%) и Белгия (6,1%) са най-важните направления от ЕС за българските продукти, докато водещи търговски партньори във вноса са Германия (14,3%), Италия (10,2%), Гърция (6,6%) и Франция (5,6%).

Обвързващите тарифни ставки, които България е договорила в Световната търговска организация (СТО) са до голяма степен сравними със ставките на ЕС. България продължава да координира позициите и политиките с ЕС при приемане на всички конкретни задължения в рамката на многостранните търговски преговори в СТО.

Средната митническа ставка за най-облагодетелствана страна в Митническата тарифа за 2004 г. е 11,55%. За индустриалните продукти тя е 8,66% и за селскостопански продукти е 22,89%.

Адаптирането на Европейското споразумение за асоцииране

С оглед разширяването на ЕС от май 2004 г., Република България проведе преговори с ЕС за адаптиране на търговските споразумения за селскостопански и преработени селскостопански продукти.

Преговорите за преработени селскостопански продукти бяха приключени на техническо ниво между България и представители на Комисията през м. февруари 2004 г. Новите търговски споразумения предвиждат незабавно или прогресивно

премахване на вносните мита и премахване на експортното рефинансиране в сектора на преработените селскостопански продукти. Съгласно споразумението, българската страна се ангажира да прогресивно премахне митата до 01.01.2006 г. като само за някои стоки митата ще се премахнат на 01.01.2007 г. след годишни редукиции. Що се отнася до чувствителните продукти, ако не са изключени, се предвиждат безмитни квоти, обхващащи традиционната търговия. Двете страни се споразумяха да въведат новите търговски споразумения чрез автономни мерки преди края на 2004 г. Новите търговски споразумения във взаимната търговия с преработени селскостопански стоки влязоха в сила на 1 октомври 2004 г.

Нов кръг от търговски облекчения при търговията със селскостопански продукти между Общността и България беше договорен на техническо ниво през м. април 2004 г. Постигнатото споразумение следва подхода, предложен от Европейската комисия за всеобхватен по-широк списък от селскостопански продукти без мито и повишени тарифни квоти. Беше договорен по-голям списък от продукти, за който страните няма да прилагат експортни субсидии. Новото споразумение също включва в Европейското споразумение съществуващите концесии по ЦЕФТА между България и новите държави членки. Новите търговски споразумения във взаимната търговия със селскостопански стоки бяха инкорпорирани в Допълнителния протокол към Европейското споразумение, за да отчетат присъединяването на Чешката Република, Република Естония, Република Кипър, Република Унгария, Република Латвия, Република Литва, Република Малта, Република Полша, Република Словения и Словашката Република към ЕС. Допълнителният протокол влиза в сила след приключване на съответните вътрешни процедури на страните.

Регионално сътрудничество и споразумения за свободна търговия

България винаги е подкрепяла засилването на регионалното сътрудничество между страните по Процеса на стабилизиране и асоцииране. За тази цел, България изпълнява задълженията си като страна по Меморандума за разбирателство относно търговското либерализиране и облекчаване между страните-бенефициенти в рамките на Пакта за стабилност, подписан през 2001 г.

В съответствие със своите задължения по Меморандума за разбирателство, България финализира преговорите по приключване на Споразуменията за свободна търговия с Албания, Сърбия и Черна гора, Босна и Херцеговина и Молдова, като следва развитието на политиката на общността към тези страни.

Подписаното на 26 март 2003 г. Споразумение за свободна търговия с Албания беше ратифицирано от България на 3 юли 2003 г. и влезе в сила на 1 септември 2003 г.

Споразумението за свободна търговия със Сърбия и Черна гора беше подписано на 13 ноември 2003 г. и ратифицирано от България на 18 февруари 2004 г. Споразумението за свободна търговия влезе в сила на 1 юни 2004 г.

Споразумението за свободна търговия с Босна и Херцеговина беше подписано на 16 октомври 2003 г. и ратифицирано от България на 21 януари 2004 г.

Споразумението за свободна търговия с Молдова беше подписано през м. май 2004 г. Споразумението за свободна търговия влезе в сила на 1 ноември 2004 г.

В съответствие с ангажиментите, предприети в рамките на преговорите за присъединяване и бъдещите задължения като държава членка на ЕС, България постигна значителен напредък в постепенното хармонизиране на своята търговска политика с тази на ЕС, и по-специално по отношение на Споразуменията за свободна търговия и двустранните споразумения с преферентни търговски партньори на ЕС.

България сключи двустранни търговски споразумения с редица страни от Средиземноморието, Латинска Америка, Азия, регионите от ОНД и страните от Африка, Карибския и Тихоокеанския басейн.

Беше направен пълен преглед на всички международни договори и споразумения, за да е сигурно, че двустранните търговски споразумения с трети страни са в съответствие с член 307 от Амстердамския договор и беше направен график за премахване на всички несъответствия с достиженията на правото на ЕС до присъединяването.

В рамката на ревизирания процес, редица споразумения с новите държави-членки на ЕС са прекратени и изменени. Ратифицирането от Българския парламент на Допълнителния протокол за изменение на Двустранния договор за инвестиране с САЩ през януари 2004 г. беше още една стъпка към привеждане на международните договори с трети страни в съответствие с достиженията на правото на ЕС.

Стоманодобивният сектор (Протокол 2 от ЕСП)

На 28 септември 2004 г. Съвета за асоцииране прие Решение №1/2004, изменящо членове 2 и 3 от Допълнителния протокол към Европейското споразумение, по отношение на удължаване на периода, определен в член 9, параграф 4, от Протокол 2 към Европейското споразумение.

Приемането на Национален план за реструктуриране в стоманодобивния сектор до 2007 г. беше главната предпоставка за удължаване на гратисния период, през който на България е разрешено, като изключение да предоставя държавна помощ за реструктуриране на стоманодобивната индустрия. Документът беше

изготвен с експертната помощ от Европейската комисия и в сътрудничество с българските стоманодобивни предприятия.

Политика на конкуренцията

В областта на конкуренцията, през последната година България продължи да отделя голямо внимание на хармонизиране на законодателството с достиженията на правото на ЕС, процес, който беше оценен много положително от Редовния доклад за 2004 г. В областта на анти-тръста Комисията за защита на конкуренцията (КЗК) продължи да следва отблизо промените в достиженията на правото на ЕС относно блоковото изключване на някои категории споразумения и практики. Като резултат, КЗК прие ново Решение №221/29.7.2004, което е хармонизирано с Регламент на ЕО №1400/2002 от 31.7.2002 г. за приложението на член 81, параграф 3 от Договора за ЕО за вертикалните споразумения и съгласувани практики в автомобилния сектор. Решението влиза в сила на 01.01.2005 г. и предвижда 3-месечен временен период след тази дата, през който предприятията ще следва да приведат в съответствие своето пазарно поведение с акта на Комисията.

Освен това КЗК разработи и на 27 април 2004 г. прие Методика за определяне размера на имуществените санкции и глоби по ЗЗК. С методиката Комисията оповестява критериите, от които изхожда при налагането на наказанията за нарушение на разпоредбите на Закона за защита на конкуренцията.

Във връзка с правомощията за принудително събиране на доказателства в производството по разследване на нарушения по чл. 9 и чл.18 от ЗЗК на 20.07.2004 г. КЗК прие Процедурни правила за извършване на претърсване, изземване и снемане на устни обяснения по смисъла на чл.41а от Закона за защита на конкуренцията. Правилата са в сила от 01.09.2004 г. КЗК ги популяризира чрез редица публикации в медиите.

В областта на *държавните помощи* България се съобрази с препоръките на ЕК за усъвършенстване на законодателството и на 4 юни 2004 г. Министерският съвет прие нов Правилник за прилагане на Закона за държавните помощи, изцяло хармонизиран с *acquis*. Той е обнародван в Държавен вестник и е в сила.

Друго постижение в областта на държавните помощи представлява приетата Наредба № 3 от 2004 г. за изменение на Наредба № 6 от 2002 г. за реда за наблюдение и осигуряване на прозрачност на държавните помощи. Новата наредба, утвърдена от министъра на финансите и обнародвана в ДВ бр. 29/2004 г., е напълно хармонизирана с правото на ЕС.

ФИНАНСОВО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Финансова помощ (Фар, ИСПА, САПАРД) – Състояние на програмирането и разработването на проекти

За годините 2000-2004 г., общата финансова помощ за България възлиза на около 178 милиона евро годишно от Фар, 57,6 милиона евро от САПАРД и между 93 и 127 милиона евро от ИСПА.

Фар осигурява помощ за институционално изграждане, инвестиране за засилване на регулаторната инфраструктура, необходима, за да осигури съответствие с достиженията на правото на ЕС и инвеститорска и икономическа социална кохезия. Фар също подпомага страните кандидатки да развият механизмите и институциите за приложението на Структурните фондове след присъединяването.

Програма Фар отпусна 1,54 милиарда евро за България за периода 1992-2003 г., включително 188, 92 милиона през 2003 г. По Националната програма Фар за 2004 г. беше отпуснато следното финансиране: Национална програма Фар 2004 г. (част 1) – 12,972 милиона евро; Национална програма Фар 2004 (част 2) – 144,328 милиона евро; Национална програма Фар 2004 г (част 3) – по програмирането като индикативен бюджет по Фар – 15,000 милиона евро. Относно помощта по Фар за съответните критерии, са отпуснати:

1. Политически критерии – 61,179 милиона евро

1.1. Реформа на държавната администрация и съдебната система – 29,872 милиона евро

1.2. Финансов контрол, действия против корупцията и против измамите – 8,157 милиона евро

1.3. Малцинства, уязвими групи, гражданско общество – 23,150 милиона евро

2. Икономически критерии – 27,677 милиона евро

3. Задължения по членството – 66,543 милиона евро

3.1. Проекти/*acquis*, свързани с Митническия съюз и границите – 62, 068 милиона евро

3.2. Фондове от ЕС/подготовка . SF/EDIS – 4,475 милиона евро

ОБЩО : 155,399 милиона евро

Проекти, насочени към специфични нужди: 17,076 милиона евро

ОБЩО: 172,475 МИЛИОНА ЕВРО

В допълнение, 36 милиона евро от програмата ще бъдат отделени за програми за транс-граничното сътрудничество с Гърция (20 милиона евро), Румъния (8 милиона евро), Турция (3 милиона евро) Сърбия и Черна гора (3 милиона евро) и БЮР Македония (2 милиона евро).

През последната година Програма Фар в България изигра изключително важна роля в три основни области, включително регионалното развитие и транс-граничното сътрудничество, социалния сектор, където един проект по професионално обучение беше завършен през август 2003 г. и правосъдие и вътрешни работи, особено по отношение на засилване на граничния контрол и управление на бъдещите външни граници на ЕС.

Очаква се въвеждането на подхода за многогодишното програмиране за 2004-2006 г. да допринесе за значително намаление на работата на българската администрация, пряко свързана с процеса на програмиране и за постигне на по-добро координиране и връзки между проектите и дейностите, което ще доведе до общо подобрене на изпълнението на програма Фар в България.

Рамката на програмирането на ИСПА се ръководи от стратегии в областта на околната среда и транспорта, изготвени от българските власти в съгласие с Комисията. В случая с транспортната инфраструктура, основната цел е да се завърши, или осъвремени главния транс-европейски път и ж.п. мрежи, включително транс-граничните връзки. В сектора на околната среда, българското правителство се фокусира върху подобряване на качеството на водата чрез инвестиране в обработка на отпадните води, канализациите и водоснабдяването. Управление на градските отпадъци и замърсяване на въздуха са също приоритетни области.

Отделянето на бюджета по ИСПА за България, възлизащ на малко над 100 милиона евро за година е отпускан изцяло за всяка година от 2000 г. (с малък недостиг през 2002 г.).

Бюджетната договореност през 2003 г. беше 112,6 милиона евро и индикативното заделяне за 2004 г. е около 135,4 милиона евро.

През 2004 г. Европейската комисия одобри два нови проекта в сектора околна среда, на обща стойност от 88 милиона евро, а помощта по ИСПА възлиза на 49 милиона евро. Двата Финансови меморандума бяха подписани на 29.9.2004 г.

Подписаните Финансови меморандуми са:

- 2003 BG 16 P PA 004 – техническа помощ за институционално засилване и подготовка на ИСПА и проекти по Кохезионния фонд в сектора водни и твърди отпадъци в България
- 2001 BG 16 P PE 004 – Конструирание на серо-очистващи инсталации на 5 и 6 блок на Марица Изток 2 - ТРР-ЕАД

Заявления за помощ по ИСПА се преценяват за одобрение от ЕК за следните нови мерки:

- Конструирание на нов комбиниран ж.п./автомобилен мост над Дунав при Видин - Калафат

- Създаване на Национален център за третиране на опасни отпадъци
- Конструирание на Регионално депо за твърди битови отпадъци "Кочериново"

Новите инвестиционни мерки за периода 2005-2006 г. ще бъдат предложени от консултантския екип, договорен по двата проекта за техническа помощ, одобрени за съ-финансиране от ИСПА през 2003 г и 2004 г.

Консултантският екип, който ще подпомогне българските власти ще подготви необходимите документи и заявления за управление на интегрирано водно управление за градовете Бургас, Габрово, Кюстендил, Русе, Сливен, Враца и София чрез редица дейности, пряко свързани с програмирането, търговете и изпълнителните отговорности по ИСПА за период от 3 години.

Стратегия за разширена децентрализация на изпълнението по ИСПА , приета през 2002 г., се прилага понастоящем. Първата фаза на процеса "оценка на пропуските" завърши в края на 2003 г., докато втората фаза "запълване на пропуските" е в ход и се очаква да бъде завършена преди края на 2004 г.

Многогодишното финансово споразумение (МГФС), което определя правилата за изпълнение на САПАРД беше подписано през м. декември 2000 г. Първата част от Годишното финансово споразумение – 2003 г. беше подписана през м. март 2003 г. и приключи през м. октомври 2003 г.

Съществуват четири Годишни финансови споразумения (ГФС) между Европейската комисия и Република България по САПАРД, подписани и влезли в сила на обща стойност 291,8 милиона евро (218,8 милиона евро помощ от ЕС и 72,9 милиона евро - от национално съ-финансиране)

От началото на програмата до 1 октомври 2004 г., Агенция САПАРД одобри 1463 проекта за 607,8 милиона евро обща сума от инвестиции, 307,5 милиона евро от които е общата сума на държавни фондове.

Участие в програми на Общността

България понастоящем участва в 19 програми на Общността и 1 агенция – Европейската агенция за околната среда. Според резултатите от анализа за ефективността на участието в програми на Общността за периода 2000 – 2003 г., извършен от националния координатор на помощта, най-ефективни програми за България са Пета рамкова програма за изследвания и развитие, включително Евроатом, Леонардо да Винчи II, Култура 2000, Алтнер, СЕЙВ и Предприятия и предприемачество.

От 2005 г. България ще участва в следните нови програми: Действия на Общността в помощ на потребителската политика, Електронно обучение, Еразмус Мундус, Европейско гражданство (гражданско участие), Програма за действие на

Общността за насърчаване на органите за активност на европейско ниво в областта на младежта, Европейския център за наблюдение на наркотиците и наркоманиите, продължение на Култура 2000, както и Транс-европейски телекомуникационни мрежи (e-TEN).

Българската страна вече изрази своя интерес за участие в разширената програма Култура 2000 за периода 2005-2006 г. Официалната оценъчна процедура вече започна.

Фар подпомага за посрещане на разходите от участието в програмите на Общността и агенциите. Максимум 10% от националната програма Фар може да се използва за съ-финансиране на участието в програмите на Общността и агенциите.